

16.12.2016

Metsähallitus, luontopalvelut
PL 94
01301 Vantaa

MH 4943/2016:1

Liikenne- ja viestintäministeriö
LVM/2009/03/2016

**Asia: Metsähallituksen luontopalvelujen lausunto LVM:lle saaristoliikennettä koskevista
asetusluonnoksista**

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö on 16.11.2016 pyytänyt 16.12.2016 mennessä lausunnot luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen kohtuullisista maksuista (annetaan saaristolain (494/81) 5 §:n perusteella) ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi saaristoliikenteen tukemiseksi myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (371/2001, 1373/2009) muuttamisesta.

Asetusluonnoksissa valtion järjestämässä ulkosaariston yhteysalusliikenteessä esitetään otettavaksi käyttöön kaikkia koskevat tuntuvat henkilö- ja tavarankuljetusmaksut. Maksut koskisivat asetusluonnoksen mukaan jatkossa sekä kokoaikaisia että osa-aikaisia asukkaita, saariston matkailuyritysten asiakkaita, muiden saaristoyritysten asiakkaita, saaristolaisten läheisiä ja muita saaristossa liikkuvia sekä näiden ryhmien tavarakuljetuksia.

Vaikutukset saariston luontomatkailuun, virkistyskäyttöön ja luonnon- ja kulttuuriperinnön suojeluun

Metsähallituksen luontopalvelut pitää monissa tapauksissa maksullisuutta sinänsä tarpeellisena, mutta asetuksessa esitetyt maksujen tasot ovat osittain kohtuuttomat ja epä johdonmukaiset ja vaikeuttaisivat saariston luontomatkailun, virkistyskäytön ja luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimintaedellytyksiä.

Saaristoalueitten kiinnostavuus luontomatkailukohteena on kasvanut ja valtio, rannikon kunnat ja kaupungit ovat investoineet saaristomatkailun kehittämiseen viime vuosina huomattavia summia. Metsähallitus on aktiivisesti luonut paikallisten toimijoiden kanssa edellytyksiä luontomatkailun kasvulle, ja panostukset ovat näkyvissä kasvavina matkailijamäärinä ja kansainvälisen matkailun lisääntymisenä vetovoimaisissa saariston kansallispuistoissa.

Esitetyt maksut lisäävät matkailijan kustannuksia ja voivat tyrehdyttää lupaavan matkailuvirtojen kasvun. Luontomatkailuyrittäjät ovat riippuvaisia myös rahtiliikenteestä, ja esitetyt lisäkustannukset heikentävät sesonkimatkailuun perustuvan saariston elinkeinotoiminnan kannattavuutta.

Saaristoalueittemme luonnonsuojelualueilla on Suomen monimuotoisimpia ja lajistoltaan arvokkaimpia perinneympäristöjä, lehtoja ja kulttuuriperintökohteita. Luonnonsuojelualueiden luonnonhoito sekä virkistyskäytön rakenteiden kunnostaminen edellyttävät kohtuuhintaisia yhteyksiä mm. toistuviin karjakuljetuksiin ja raskaan konekaluston ja tarvikkeiden kuljetuksiin. Jos kuljetushinnat nousevat kohtuuttomasti, voi paikallisen karjankasvatuksen kannattavuus heiketä ja samalla voidaan menettää merkittävä määrä laidunalueiden hoitoon suunnattuja EU:n erityistukia. Laidunnuksen vähentyminen vaarantaisi maamme monimuotoisimpien luontotyyppejen suojelun tason.

16.12.2016

Vaikutukset Saaristomerен kansallispuistoon

Valtaosa valtion kustantamasta ja tukemasta saaristoliikenteestä tapahtuu Turun saaristossa, jossa Metsähallitus vastaa Saaristomerен kansallispuiston ja monien luonnonsuojelualueiden hoidosta ja hallinnasta. Saaristomerен kansallispuistolain (645/82) 1§:n mukaan kansallispuiston tavoitteena on mm. elävän saaristoyhteisön säilyttäminen. Tätä tavoitetta Metsähallitus toteuttaa mm. siten, että kansallispuistossa kehitetään matkailua ja karjanhoitoa sekä mahdollistetaan perinteisten luonnonkäyttötapa-
jien säilyttämistä.

Saaristomerен kansallispuiston ja siihen liittyvän biosfäärialueen tavoitteiden toteuttaminen vaikeutuu, mikäli pääsy saaristoon tulee kohtuuttoman kalliiksi. Luontomatkailun, virkistyskäytön ja luonnonhoidon kannalta on tärkeää, että yhteydet toimivat ja ne ovat kustannuksiltaan kohtuulliset Saaristomerен kansallispuiston saariin, joissa Metsähallituksella on kiinteistöjä, toimintaa sekä yhteistyöyrittäjiä eli Örössä, Nauvon Berghamnissa, Nötössä, Jurmossa, Utössä, Bodössä, Holmassa, Vänössä, Kählössä sekä muualla Saaristomerellä Seilissä, Pähkinäisessä, Ahvensaaressa ja Salmisissa.

Ehdotettujen maksujen käyttöönotto tulisi todennäköisesti vähentämään pysyvää asutusta, etenkin ulkosaaristossa, kaukana tieyhteyksistä, joka heikentäisi mahdollisuuksia toteuttaa kansallispuistolain tavoitteita ja lisäisi ei-toivottuja seurauksia, mm. luvatonta kalastusta ja metsästystä sekä altistaisi tyhjäksi jääneitä kyliä ilkvallalle.

Kokonaistarkastelun tarve

Metsähallitus katsoo, että esitettyjen maksujen käyttöönotto merkitsisi kauan harjoitetun saaristopolitiikan olennaista muutosta. Saaristolaki (494/81) velvoittaa valtion ja kunnat toimimaan saariston elävänä säilymisen puolesta. Esitetty saaristoliikenneasetus olisi ristiriidassa saaristolain tavoitteiden kanssa, sillä se edellyttää, että saaristoliikennemaksut ovat ilmaiset tai kohtuulliset.

Metsähallituksen mielestä valtion on turvattava kohtuuhintaiset perusyhteydet, mutta samalla mahdollistettava yksityisten venetaksi- ja kuljetuspalvelujen kehittämistä saaristossa markkinavetoisesti. Yhteysalusliikennettä on uudistettava kaiken aikaa, mutta liikenteen maksullisuudessa on kysymys laajasta liikenne- ja aluepoliittisesta kysymyksestä. Reittiliikenteen laivoja käyttävät vuosittain yli 300 000 matkustajaa, joten kustannuksia arvioidessa ei voi huomioida ainoastaan ympärivuotisten asukkaiden määrää.

Hallinnonuudistuksen ollessa vielä kesken, ei maksuperusteita tulisi nyt korottaa, vaan asiaa olisi tarkasteltava laajempaan kokonaisuuteen mm. osallistamalla paremmin saariston kokonaiskehittämisestä vastaavia tahoja. Reittien kehittämisessä pitää myös ottaa huomioon elinkeinolliset perusteet ja mahdollistaa työpaikkojen ja yritystoiminnan kasvamista. Liikenteen kehittämisessä on hyödynnettävä ennakkoluulottomasti kehittyvää tieto- ja muuta tekniikkaa sekä uusia toimintamalleja ja yksityistä yrittäjyyttä.

16.12.2016 Vantaa

Timo Tanninen
Luontopalvelujohtaja
Metsähallitus

